

บทคัดย่อ

หมูป่าเป็นสิ่งมีชีวิตรุกรานสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ และผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจต่อพืชผลทางการเกษตรในหลายๆ พื้นที่ทั่วโลก การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแพร่กระจายของหมูป่าและการทำลายระบบนิเวศในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช และผลกระทบต่อเกษตรในพื้นที่ใกล้เคียงสถานีวิจัย ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ถึงกันยายน พ.ศ. 2556 โดยวิธีการติดตั้งกล้องดักถ่ายภาพสัตว์ และการเดินสำรวจร่องรอยหมูป่าตามแนวเส้น ในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช และการสัมภาษณ์เกษตรกรที่อยู่โดยรอบสถานีฯ ผลการศึกษาจากการติดตั้งกล้องดักถ่ายภาพสัตว์สามารถบันทึกภาพของสัตว์ป่าได้ทั้งสิ้น 21 ชนิด ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 15 ชนิด นก 4 ชนิด และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 2 ชนิด โดยพบหมูป่าแพร่กระจายอยู่ทั่วไปในป่าปลูก ป่าดิบแล้ง และป่าเต็งรัง จากการเดินสำรวจพบความหนาแน่นของร่องรอยหมูป่าเท่ากับ 241 ร่องรอยต่อตารางกิโลเมตร ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกใช้พื้นที่อยู่อาศัยของหมูป่ามากที่สุด คือ ระยะทางถึงแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (ร้อยละ 40.3) รองลงมา คือ ประเภทป่า (ร้อยละ 24.7) และการปรากฏของมนุษย์ (ร้อยละ 16.2) ระบบนิเวศป่าที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายมากที่สุด คือ ป่าปลูก คิดเป็นร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมด รองลงมาคือ ป่าดิบแล้ง (ร้อยละ 11) และป่าเต็งรัง (ร้อยละ 5) จากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหายจากหมูป่ารวม 45 ไร่ 2 งาน พืชที่ถูกทำลายมากที่สุด คือ มันสำปะหลัง และเกษตรกรต้องสูญเสียรายได้ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2556 คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของรายได้โดยรวมตลอดทั้งปี ดังนั้น สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช ควรมีมาตรการในการจัดการสัตว์ป่าและพื้นที่เพื่อป้องกันการสูญเสียรายได้ของเกษตรกรที่อยู่โดยรอบ และเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าในอนาคต

คำสำคัญ: หมูป่า ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกราน ป่าเขตร้อน การอนุรักษ์ พื้นที่สงวนชีวมณฑล

Abstract

Wild pig is an important invasive alien species causing ecosystem destruction and economic lost in agriculture worldwide. This study aimed to determine wild pig distribution in Sakaerat Environmental Research Station (SERS) and its impact on forest ecosystems and agriculture near SERS. We set up camera traps and walked line transects in SERS and interviewed farmers nearby from November 2012 to September 2013. From camera traps, we recorded 21 wild animals including 15 mammals, 4 birds and 2 reptiles. Wild pig was found in forest plantation, dry evergreen forest and dry dipterocarp forest. From transect walks, we found 241 wild pig signs/km². The most environmental factors affecting wild pig habitat choices was distance from manmade water well (40.3%), followed by forest type (24.7%) and human presence (16.2%), respectively. The most disturbed forest area by wild pig was found in forest plantation (20%), followed by dry evergreen forest (11%) and dry dipterocarp forest (5%). From interviews, approximately 7.2 hectare of agriculture field was destroyed by wild pig. Cassava was the most affected crop and the lost was 10.6% of total yearly income from agriculture during 2012-2013. Therefore, SERS should set up some management measure to prevent income loss of nearby farmers and human-wildlife conflict in the future.

Key words: *Sus scrofa*, invasive species, conservation, tropical forest, biosphere reserve

